

COP-dan sonra məktəblərdə daha bir zəruri islahat gözlənilir - "İqlim dostu" ...

Kamran Əsədov: "Bu təşəbbüs həm ekoloji problemlərin həllinə töhfə verə bilər, həm də gənc nəsillərin ekoloji məsuliyyət və şüur səviyyəsini artırır"

Günel Cəlilova

COP29 çərçivəsində "Beynəlxalq qiymətləndirmə çərçivəsində ətraf mühit savadlılığının ölçülməsi" mövzusunda yüksək səviyyəli panel keçirilib. Panel sessiyasında beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə PISA kimi qiymətləndirmələrin şagirdlərdə ətraf mühit savadlılığının artırılmasındakı rolu ətraflı müzakirə edilib.

Çıxış edən elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev iqlim savadlılığı göstəricilərinin qlobal miqyasda inkişaf etdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb. Nazir əlavə edib ki, təhsil iqlim dəyişikliyinə reallıqlarına uyğunlaşma, dayanıqlılıq və innovativ həllər üçün əsas baza rolunu oynamalıdır: "Azərbaycan olaraq biz bu yeni göstəriciləri təklif etməklə qlobal təhsil sistemlərinə iqlim savadlılığının inteqrasiyası istiqamətində cəsarətli bir addım atmış olduq".

Qeyd etdiyimiz kimi, COP 29- da İqlim dostu və şagirdlərin ətraf mühit üzrə biliklərinin qiymətləndirilməsinin aparılması təklif edilib. Maraqlıdır, bunlar nə kimi effekt verə bilər? Ümumiyyətlə, təhsilimizdə buna uyğun yeni islahatlar gözləyə bilərikmi?

"COP29-un təşəbbüsləri çərçivəsində bu dəyişikliklərin təhsil sistemimizə inteqrasiyası nəinki mümkündür, həm də zəruridir"

Təhsil eksperti Kamran Əsədov "Bakı-Xəbər"ə şərhində bildirdi ki, COP29 çərçivəsində iqlim dostu təhsil və şagirdlərin ətraf mühit biliklərinin qiymətləndirilməsinin təklif edilməsi təhsil sisteminin dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə uyğunlaşdırılması istiqamətində mühüm bir addımdır. Bu təşəbbüs həm ekoloji problemlərin həllinə töhfə verə bilər, həm də gənc nəsillərin ekoloji məsuliyyət və şüur səviyyəsini artırmaqla, onların gələcəkdə ətraf mühitin qorunmasında fəal iştirakını təmin edə bilər: "Belə yanaşmalar, təhsilin təkcə akademik bilikləri deyil, həm də qlobal problemlərin həllinə yönəlmiş bacarıqları inkişaf etdirmək funksiyasını gücləndirir. İqlim dostu təhsil və şagirdlərin ətraf mühit biliklərinin qiymətləndirilməsi bir neçə istiqamətdə effekt verə bilər. İlk növbədə, şagirdlərin ekoloji savadlılığını artırmaqla, onların təbiətə qarşı məsuliyyətli yanaşmalarını formalaşdırmaq mümkündür. Bu, yalnız fərdi səviyyədə deyil, cəmiyyətin ümumi ekoloji şüurunun yüksəlməsinə səbəb olar. Ətraf mühit biliklərinin qiymətləndirilməsi məktəblərin tədris proqramlarında bu mövzulara daha çox yer ayırmasına və ekoloji məsələlərin daha geniş şəkildə öyrənilməsinə gətirib çıxara bilər. Belə qiymətləndirmələr vasitəsilə şagirdlər öz biliklərini praktiki şəkildə tətbiq etməyi öyrənər və real problemlərin həllinə töhfə verə bilər. Bundan əlavə, iqlim dostu təhsilin tətbiqi, məktəblərdə yaşıl texnologiyaların istifadəsini təşviq edərək təhsil infrastrukturunda mühüm dəyişikliklərə səbəb ola bilər. Bu, enerji səmərəliliyinin artırılması, bərpa olunan enerji mənbələrinin tətbiqi və tullantıların düzgün idarə olunmasını əhatə edən layihələrin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Məsələn, məktəblərdə günəş panellərinin quraşdırılması və ya yağış sularının yığılması sistemlərinin istifadəsi ilə şagirdlər praktik ekoloji həllərin şahidi ola bilər. Bu cür yanaşmalar, eyni zamanda, məktəblərin karbon izini azaltmaq və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizəyə dəstək vermək baxımından əhəmiyyətlidir".

Ekspert hesab edir ki, COP29-un bu təşəbbüsü təhsil sisteminə yeni islahatlara da təkan verə bilər. Azərbaycan təhsil sisteminə iqlim mövzularının dərs proqramlarına daha geniş inteqrasiyası, ekoloji biliklərin və təcrübələrin gücləndirilməsi kimi yeniliklər gözlənilə bilər. Məsələn, təbiət elmləri və coğrafiya dərslərində iqlim dəyişikliyi, ətraf mühit problemləri və onların həlli yolları daha dərinlən öyrənilə bilər: "Şagirdlər üçün xüsusi layihələr, yarışmalar və seminarlar təşkil edilərək onların bu sahədə aktiv iştirakı təmin edilə bilər. Bundan əlavə, müəllimlərin iqlim dəyişikliyi və ekoloji problemlər üzrə peşəkar inkişaf proqramlarına cəlb edilməsi də gözlənilən islahatlardan biri ola bilər. Dünya təcrübəsinə nəzər saldıqda, bu istiqamətdə bir çox uğurlu nümunələr mövcuddur. Məsələn, Finlandiyada məktəblərdə iqlim dəyişikliyi üzrə xüsusi dərs modulları tətbiq edilir və şagirdlər ekoloji problemlərin həlli üçün real layihələr hazırlayırlar. İsveçdə isə şagirdlərin ekoloji biliklərinin qiymətləndirilməsi xüsusi testlər və praktiki fəaliyyətlər vasitəsilə aparılır. Bu yanaşmalar Azərbaycanın təhsil sisteminə inteqrasiya edilə bilər və yerli xüsusiyyətlər nəzərə alınaraq adaptasiya oluna bilər. Belə təşəbbüslərin həyata keçirilməsi, gələcək nəsillərin ətraf mühit problemlərinə daha məsuliyyətli yanaşmasını təmin edər və onların iqlim dəyişikliyi

ilə mübarizədə fəal rol oynamasına şərait yaradar. Bu yanaşma, həmçinin, Azərbaycanın iqlim dəyişiklikləri ilə bağlı beynəlxalq öhdəliklərini yerinə yetirməkdə mühüm addım ola bilər. Nəticədə, iqlim dostu təhsil yalnız şagirdlərin ekoloji savadlılığını artırmaqla kifayətlənməz, həm də ölkənin dayanıqlı inkişaf strategiyasına xidmət edər”.

K.Əsədov onu da əlavə etdi ki, Azərbaycan təhsil sistemi üçün bu təkliflərin tətbiqi həm təhsil keyfiyyətinin artırılması, həm də cəmiyyətin ekoloji şüurunun formalaşdırılması baxımından strateji əhəmiyyət daşıyır. Bu yanaşmalar, uzunmüddətli perspektivdə, ekoloji problemlərin həllində daha təsirli bir vasitəyə çevrilə bilər. COP29-un təşəbbüsləri çərçivəsində bu dəyişikliklərin təhsil sistemimizə inteqrasiyası nəinki mümkündür, həm də zəruridir.